

ІНСТИТУТ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ОСВІТИ

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДНУ «ІНСТИТУТ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЗМІСТУ
ОСВІТИ»

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МАЛОПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВІТОЛЬДА ПЛЕЦЬКОГО В
ОСВЕНЦІМІ
УНІВЕРСИТЕТ ПРИКЛАДНИХ НАУК В М. ЕЛЬБЛОНГ
СОПОТСЬКА ВИЩА ШКОЛА

AKADEMIA
NAUK STOSOWANYCH
w ELBLĄGU

SOPOCKA
SZKOŁA WYŻSZA

**СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ НАУКИ Й ОСВІТИ
В УМОВАХ ПОГЛИБЛЕННЯ
ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ**

**Збірник тез доповідей за матеріалами
IV Міжнародної науково-практичної конференції**

Мукачево
16 травня 2024 року

УДК [005.332.2:001:378]:339.92(477:4)(043.2)

*Рекомендовано до поширення через мережу Інтернет
науково-технічною радою Мукачівського державного університету
(протокол № 4 від «16» травня 2024 р.)*

С 91

Сучасні тенденції розвитку науки й освіти в умовах поглиблення євроінтеграційних процесів : збірник тез доповідей за матеріалами IV Міжнародної науково-практичної конференції (16 травня 2024 р., м. Мукачево). Мукачево : Вид-во МДУ, 2024. 488 с.

У збірнику представлено тези доповідей за матеріалами IV Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасні тенденції розвитку науки й освіти в умовах поглиблення євроінтеграційних процесів». Учасниками конференції розглянуто проблеми та перспективи розвитку педагогічної освіти, психолого-педагогічні аспекти професійного становлення особистості, сучасні орієнтири розвитку економіки, управління та інженерії, актуальні проблеми менеджменту, індустрії гостинності, суспільно-географічних та культурологічних досліджень.

Видання розраховане на науковців, педагогів, викладачів, здобувачів вищої освіти, які займаються науково-дослідною роботою.

Редакційна колегія:

Щербан Т.Д. – д-р психол. наук, професор (голова);

Гоблик В.В. – д-р екон. наук, професор;

Кобаль В.І. – канд. пед. наук, професор;

Пігош В.А. – канд. екон. наук, доцент;

Максютова О.В. – PhD, провідний фахівець ВНТД

Відповідальність за достовірність фактів, власних імен, цитат, цифр та інших відомостей несуть автори публікації.

© Мукачівський державний університет, 2024

В ІНКЛЮЗИВНОМУ ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ.....	51
ГЕВКАН О.А., КУШНІР І.І. СУТНІСТЬ САМОМЕНЕДЖМЕНТУ КЕРІВНИКА ЗАКЛАДУ ОСВІТИ.....	53
ГОРВАТ М.В., ІВАНІГА М.С. ВИКОРИСТАННЯ УКРАЇНСЬКИХ НАРОДНИХ ТРАДИЦІЙ У ПРОЦЕСІ НАЦІОНАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ.....	55
ГОРВАТ М.В., МОГІШ М.В. ВИКОРИСТАННЯ УКРАЇНСЬКИХ НАРОДНИХ ТРАДИЦІЙ У ПРОЦЕСІ НАЦІОНАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ.....	57
ГОРВАТ М.В., ПОПОВИЧ К.І. СПЕЦИФІКА ФОРМУВАННЯ МОРАЛЬНИХ ЦІННОСТЕЙ У ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ.....	60
ГОРВАТ М.В., ШКУРИНА А.О. ОГЛЯД ПРОБЛЕМАТИКИ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНОГО ДОСВІДУ ШКОЛЯРІВ У КОНТЕКСТІ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ.....	62
ГРАБ О. В. ВИЗНАЧЕННЯ РЕФЛЕКСИВНО-ТВОРЧОГО КОМПОНЕНТУ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ДО ФОРМУВАННЯ ПЕРВИННИХ УЯВЛЕНЬ ПРО ПРИРОДНЕ ДОВКІЛЛЯ В ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ НА КОНСТАТУВАЛЬНОМУ ЕТАПІ ДОСЛІДЖЕННЯ.....	65
ГРЕГІРЧАК Д., ЧІРІ С. ТАКСОНОМІЯ Б. БЛУМА ЯК ІНСТРУМЕНТ РОЗВИТКУ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ.....	67
ГРИГА Н.Ю., КОБАЛЬ В.І. ФУНКЦІОНАЛЬНА МОДЕЛЬ МЕНЕДЖЕРА ОСВІТИ: ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ.....	69
ГУБАЛЬ Г. Ю., ХОМА О. М. РОЗВИТОК ЗВ'ЯЗНОГО МОВЛЕННЯ УЧНІВ В УМОВАХ ГРУПИ ПРОДОВЖЕНОГО ДНЯ.....	70
ДЖУГАН Я. В., МШКУЛИНЕЦЬ О. О. СИТУАТИВНЕ МОДЕЛЮВАННЯ В ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ.....	72
ДОБОНІ А. А., ЛАЛАК Н. В. ІНКЛЮЗИВНІ ІГРИ ТА ІГРАШКИ ЯК ЗАСІБ ВСТАНОВЛЕННЯ ЕФЕКТИВНОЇ КОМУНІКАЦІЇ УЧАСНИКІВ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ.....	74
ДОБОШ О.М., КОНИК Х.І. ЗАСОБИ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ ЯК ФАКТОР ВПЛИВУ НА СОЦІАЛІЗАЦІЮ ДИТИНИ-ДОШКІЛЬНИКА.....	76
ДОБОШ О.М., МАРГІТИЧ Н. Д. ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ВПЕВНЕНОСТІ В СОБІ.....	78
ДОБОШ О.М., МИГОВИЧ А.М. ПРОБЛЕМА ДЕРЖАВНО-ГРОМАДСЬКОГО УПРАВЛІННЯ В ЗАГАЛЬНІЙ СЕРЕДНІЙ ОСВІТІ НА ЗАСАДАХ ПАРТНЕРСЬКОЇ ВЗАЄМОДІЇ.....	80
ДОБОШ О.М., МИГОВИЧ К.М. ІНФОРМАЦІЙНА КУЛЬТУРА КЕРІВНИКА ЗАКЛАДУ ОСВІТИ ЯК УПРАВЛІНСЬКА ПРОБЛЕМА.....	82
ДОБОШ О.М., ЦІЛЬО В.О. ПЕДАГОГІЧНО-ПРОСВІТНИЦЬКИЙ АСПЕКТ РОБОТИ З БАТЬКАМИ ВИХОВАНЦІВ ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ.....	84
ДОРОГІН О.В. ДЮСШ ЯК ОСНОВА ПОЗАШКІЛЬНОЇ СИСТЕМИ ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПІДРОСТАЮЧОГО ПОКОЛІННЯ.....	87
ДУВАНОВА Я. Р., СТАРОКОЖЕВА К. А., ЧЕРНИШОВА А. О., САВЧЕНКО Л. Л. НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ В УКРАЇНІ: ШЛЯХИ ТА НАПРЯМКИ.....	89
ДУМАНСЬКА К.О. ВПЛИВ СІМЕЙНОГО ВИХОВАННЯ НА РОЗВИТОК ОСОБИСТОСТІ МОЛОДШОГО ШКОЛЯРА.....	91
ЗОРІВЧАК М.В., ЛЕХМАН О.Ю., МОЧАН Т.М. ЦИФРОВІЗАЦІЯ ОСВІТИ ТА СУЧАСНИЙ СТАН ВИВЧЕННЯ ІНФОРМАТИКИ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ.....	94
ІВАНОВА В.В., БАРАНОВА Е.Р. ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ВЗАЄМОДІЇ ІЗ	

РОЗДІЛ 1. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ

4. Цифрова адженда України – 2020. («Цифровий порядок денний»–2020). Концептуальні засади (версія 1.0). Першочергові сфери, ініціативи, проекти «цифровізації» України до 2020 року. URL : <https://uccr.org.ua/uploads/files/58e78ee3c3922.pdf>

УДК 373.2.064.1:316.772.3

ІВАНОВА В.В.,
д-р пед. наук, професор,
професор кафедри дошкільної та спеціальної освіти,
Мукачівський державний університет
БАРАНОВА Е.Р.,
здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти,
спеціальність 012 Дошкільна освіта,
Мукачівський державний університет

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ВЗАЄМОДІЇ ІЗ СІМ'ЄЮ ЩОДО ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНИХ УМІНЬ У ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Нині проблема формування комунікативних умінь у дітей дошкільного віку дедалі частіше обговорюється педагогами, психологами, соціологами та є однією з найактуальніших проблем сучасних науково-практичних дискусій.

Формування комунікативних умінь у дітей лише в умовах закладу дошкільної освіти не буде ефективним, якщо не буде ґрунтовної взаємодії із сім'єю, адже повноцінне виховання дошкільника відбувається за умов одночасного впливу сім'ї та ЗДО. Це відображено в таких документах, як Базовий компонент дошкільної освіти [1]. Тому серед важливих завдань дослідження даної проблеми є виявлення та обґрунтування педагогічних умов взаємодії закладу дошкільної освіти із сім'єю щодо формування комунікативних умінь у дітей старшого дошкільного віку.

У педагогічній літературі поняття «умови» в найзагальнішій формі визначається як основа, наявність обставин, що сприяють досягненню поставлених цілей або, навпаки, певною мірою перешкоджають їх досягненню. На основі аналізу психолого-педагогічної літератури нами було визначено умови організації взаємодії із сім'єю щодо формування комунікативних умінь у дітей старшого дошкільного віку:

- проведення систематичної та планомірної роботи з ознайомлення батьків із методами та прийомами формування комунікативних умінь дітей;
- використання активних форм взаємодії із сім'єю з формування комунікативних умінь у дітей;
- спонукання дітей до спілкування з однолітками й дорослими в умовах закладу дошкільної освіти та сім'ї.

У зв'язку з цим слід визначитися із загальноприйнятими тлумаченнями термінів «умови» та «педагогічні умови». Зазначимо, що у філософській літературі найпоширенішим є уявлення про умову як: про середовище, у якому будь-що відбувається; про вимоги, з яких слід виходити [2].

РОЗДІЛ 1. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ

Говорячи про умови організації взаємодії із сім'єю щодо формування комунікативних умінь у дітей старшого дошкільного віку, необхідно ці умови вивчити.

Перша умова – проведення систематичної та планомірної роботи з ознайомлення батьків із методами та прийомами формування комунікативних умінь дітей. Ми знаємо, що здатність батьків справлятися зі своїми виховними функціями називається їхньою педагогічною культурою. Розглядаючи умови підвищення педагогічної культури батьків, ми маємо виявити й обґрунтувати комплекс необхідних і достатніх заходів, за яких ця робота буде ефективною.

Практика взаємодії з батьками вихованців закладів дошкільної освіти засвідчила, що відповідальне ставлення до батьківських обов'язків, бажання якнайкраще виховати своїх дітей – складова частина педагогічної культури батьків. Провідним компонентом педагогічної культури батьків є їхня педагогічна підготовленість, що характеризується певною сумою психолого-педагогічних, фізіолого-гігієнічних і правових знань, а також уміннями та навичками батьків, вибраними в процесі практики виховання дітей [3].

Розмірковуючи про педагогічну культуру батьків, не можна не торкнутися питання просвіти батьків у цій галузі. Просвітництво батьків з метою підвищення їхньої педагогічної культури – один із напрямів діяльності закладу дошкільної освіти. Підвищення педагогічної культури сім'ї містить у собі пропаганду літератури з педагогічної тематики, оскільки завдання педагогів – пробудити в батьків інтерес до педагогічної літератури та допомогти вибрати в потоці сучасних видань надійні в теоретичному відношенні джерела. Найпродуктивнішим буде розгляд лише тих умов, що справляють позитивний вплив на підвищення педагогічної культури батьків у питанні формування комунікативних умінь під час взаємодії з закладом дошкільної освіти щодо організації дозвілля.

Під час організації роботи з підвищення педагогічної культури батьків слід розвивати самопізнання батьками своєї виховної ролі в сім'ї, вчити аналізувати власний досвід взаємодії з дитиною (розвивати педагогічну рефлексію); вчити батьків розуміти власну дитину, особливості та тенденції її розвитку; покращувати взаємодію між батьками та дитиною, проявляти любов до своєї дитини; спрямовувати батьків на спілкування з власними дітьми; збагачувати їх виховними уміннями; формувати впевненість у собі як у вихователів; розвивати співробітництво з іншими виховними інституціями.

Основними напрямами організації роботи закладу освіти із сім'єю з проблеми підвищення педагогічної культури батьків є:

- організація діагностичної роботи з вивчення родин;
- використання оптимальних форм і методів у роботі з сім'єю щодо організації дозвілля;
- педагогічна просвіта батьків в організації дозвілля з дітьми старшого дошкільного віку;

РОЗДІЛ 1. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ

- створення перспективного плану роботи з педагогами, батьками та дітьми щодо організації дозвілля з дітьми дошкільного віку в умовах сім'ї та ЗДО. Результатом роботи має стати зміна стосунків між батьками та педагогами, батьками та дітьми старшого дошкільного віку, покращення їхніх взаємовідносин, взаєморозуміння, поява батьківської відповідальності, формування комунікативних умінь.

Друга умова – використання активних форм взаємодії із сім'єю з формування комунікативних умінь у дітей. Сучасна дошкільна освіта являє собою відкритий простір, основними учасниками якого є фахівці (як представники суспільного виховання), діти та їхні батьки (як представники сімейного виховання), тож на формування особистості дитини, становлення її ціннісно-потребової сфери однаковою мірою впливають і заклад дошкільної освіти, і сім'я. Для ефективної взаємодії педагогів ЗДО із сім'єю, а також правильної організації роботи з формування комунікативних умінь дітей старшого дошкільного віку, необхідно підвищувати як професійну компетентність педагогів у питанні організації дозвілля з формування комунікативних умінь із дітьми, так і педагогічну культуру батьків у даному питанні.

Найважливішим способом реалізації співпраці педагогів і батьків є організація їхньої спільної діяльності, в якій батьки та діти – не пасивні спостерігачі, а активні учасники процесу, тобто необхідним є включення батьків у дозвілєву діяльність закладу дошкільної освіти. Взаємодія з батьками має будуватися на засадах співпраці, і це є однією з педагогічних умов, які сприяють підвищенню рівня педагогічної культури батьків у формуванні комунікативних умінь дітей старшого дошкільного віку [4].

Головне у взаємодії педагогів і батьків щодо організації дозвілля – надання конкретної практичної допомоги дітям і батькам у вдосконаленні форм і методів роботи з формування комунікативних умінь. Тому про результативність її потрібно судити не за кількістю заходів, а за показниками самого освітнього процесу в ЗДО.

Таким чином, в усій методичній літературі, присвяченій дошкільній педагогіці та взаємодії педагогів із сім'єю, важлива роль у формуванні комунікативних умінь відводиться організації дозвілля. Завданням проведення спільного дозвілля в ЗДО є встановлення партнерських стосунків вихователів із батьками, створення атмосфери спільності інтересів, формування комунікативних умінь у дітей через спеціально організовані заходи. Щоб батьки стали проявляти більший інтерес до виховання своїх дітей у дитячому садку, потрібно, щоб вони бачили результати спілкування дітей, помічали у своїй дитині прагнення до спілкування, мали можливість і бажання долучитися до справ дитячого садка через дозвілєві заходи. Атмосфера творчості, добра, спілкування в невимушеній атмосфері сприяє згуртованості батьків і дітей, дуже позитивно впливає на батьків.

РОЗДІЛ 1. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ

Третя умова – спонукання дітей до спілкування з однолітками та дорослими в умовах закладу дошкільної освіти і сім'ї. Необхідною умовою для створення єдиного мовленнєвого простору в ЗДО є вивчення стану усного мовлення дошкільнят, що полягає в проведенні вихователями діагностики мовленнєвого розвитку дітей (2 рази на рік) [3, 4].

Таким чином, щоб позитивно вплинути на якісний і своєчасний розвиток комунікативних умінь дошкільнят, максимально запобігти можливим відхиленням у розвитку їхнього мовлення, необхідне створення умов для повноцінного розвитку мовлення дітей, посилення його превентивних аспектів, використання педагогічного потенціалу фахівців ЗДО і батьків, ефективної взаємодії.

Література:

1. Базовий компонент дошкільної освіти в Україні. URL : <http://mon.gov.ua/activity/education/doshkilna/basic1/>
2. Гончаренко С. Український педагогічний словник. К. : Либідь, 1997. 376 с.
3. Луцан Н. І. Теорія і практика розвитку зв'язного мовлення дітей дошкільного віку в мовленнєво-ігровій діяльності : дис... д-р пед.наук : 13.00.02. Одеса, 2005. 464 с.
4. Трубавіна І. М. Зміст та форми просвітницької роботи з батьками : [науково-метод. матеріали для працівників соціальних служб, учителів, соціальних педагогів, студентів педагогічних вузів]. К. : УЦДССМ, 2000. 88 с.

УДК 373.2.091.2:614-053.4

ІВАНОВА В.В.,

д-р пед. наук, професор,
професор кафедри дошкільної та спеціальної освіти,
Мукачівський державний університет

ПРОДАН Є.О.,

здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти
спеціальність 012 Дошкільна освіта,
Мукачівський державний університет

ПРОЄКТУВАННЯ ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА В ЗАКЛАДІ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ У КОНТЕКСТІ БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ДІТЕЙ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ

У зв'язку зі зростанням кількості небезпечних і надзвичайних ситуацій одним із найважливіших завдань загальної, професійної та дошкільної освіти стає формування безпечного, здорового освітнього середовища та культури безпеки. Працівник системи освіти, як і будь-якої іншої галузі, не може вважати себе професіоналом, якщо він не володіє основами безпеки життєдіяльності. Психолого-педагогічна підготовка співробітників і вихованців закладів освіти до небезпек та опанування ними культури безпеки є визначальними факторами в профілактиці захворювань, травматизму, правопорушень та інших подій в освітньому закладі.

Практика показує, що наявність численних планів, дорогих технічних засобів, озброєної охорони не знижує наслідків надзвичайних ситуацій, якщо вихованці, батьки та педагоги самі не готові до адекватних дій. Навчання таких

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>